

+

vlaams netwerk
van verenigingen
waar armen
het woord
nemen

Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen vzw
Aromagebouw / Vooruitgangstraat 323 bus 6 (3de verdieping) / 1030 Brussel /
tel. 02-204 06 50 / fax : 02-204 06 59
info@vlaams-netwerk-armoede.be / <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be>

tekst voor voorbereiding forum visie

Beste vereniging,

Vanuit een voorstel van de werkgroep visie hebben we de eerste clustertekst die jullie hebben gekregen, verwerkt tot een discussietekst. Deze discussietekst bestaat uit 6 thema's die we ook op het forum van 1 juni zullen bespreken. Elk thema vormt namelijk een workshop op het forum.

Voor sommigen zal deze tekst heel herkenbaar zijn, anderen zullen er nieuwe elementen in ontdekken naarmate men stilstaat bij de vragen. We hadden in elk geval niet de bedoeling om alle mogelijk discussies weer te geven met deze tekst. Wel hopen we er een kapstok mee aan te reiken om over een aantal elementen van visie na te denken in de eigen vereniging. Op het forum willen we dit illustreren vanuit praktijkvoorbeelden in de verenigingen. De vraag: "hoe pak je dit aan en/of hoe praat je hierover in de eigen vereniging?" staat centraal. De nadruk zal dan ook liggen op uitwisseling en verdieping en dus niet op het volledig bediscussiëren van de tekst als dusdanig. We willen vooral waarderen wat verenigingen doen en begrijpen waarom ze bepaalde keuzes maken. Leren van mekaar staat dus voorop in het forum.

De inhoud van de uiteindelijke visietekst willen we dus voornamelijk uit het forum halen. De redactie van de uiteindelijke tekst daarentegen zal gebeuren op de werkgroep visie (die openstaat voor alle verenigingen) en de goedkeuring op de Algemene Vergadering van oktober.

De tijd is kort om hier nog met de vereniging aan te werken, maar we willen jullie toch graag motiveren om - indien het nog mogelijk is- dit te agenderen op een groepsvergadering. we willen vermijden dat er mensen totaal onvoorbereid deelnemen aan de gesprekken van het forum. Het is belangrijk dat daar de stem van de hele vereniging aan bod komt en niet alleen maar individuele meningen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat iedereen het over alles moet eens zijn in de vereniging, maar wel dat het eens is besproken zodat mensen een idee

hebben van wat anderen in de vereniging erover denken. De werkgroepen zullen trouwens starten met een rondje waarbij we vragen hoe je het thema van de werkgroep aanpakt in de vereniging.

Nu, als je dit nog kan bespreken met je groep, kies dan een of meerdere thema's uit met de mensen in de vereniging om over te discussiëren. Kies ook best minstens een thema uit de eerste reeks (hoe kijken we naar de samenleving en de mens hierin) en één of meer uit de tweede reeks (belangrijke principes voor het werken in de vereniging).

Per thema zijn er een aantal vragen waarmee je kan werken om het in groep te bespreken.

Succes ermee!

Hoe kijken we naar de samenleving en de mens (in armoede) daarin?

Uitsluiting

Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het [...] bestaan... zo begint de bekende definitie van professor Jan Vranken. Armoede is dus **meer dan alleen maar geen geld hebben**, het is een **uitsluiting op verschillende levensdomeinen**. het betekent dat je **grondrechten** niet gegarandeerd zijn: het betekent geen gezonde woning hebben, geen werk, geen goede gezondheid, niet kunnen deelnemen aan de maatschappij, aan cultuur,...

Die uitsluiting wordt in de eerste plaats veroorzaakt door de structuur van de samenleving zelf. Alles draait om geld en het sociale wordt vaak ondergeschikt gemaakt aan het economische. Men spreekt daarom van een **maatschappelijke oorzaak**. Sommigen spreken liever van een maatschappelijke verantwoordelijkheid of sterker nog een maatschappelijke schuld.

Maar behalve het uitgesloten worden van rechten worden mensen in armoede vaak ook met **sociale uitsluiting** geconfronteerd: de dagelijkse ervaring dat men op je neerkijkt... Die maatschappelijke en sociale uitsluiting is niet zonder gevolgen. Dat mensen geen (goede) woning hebben, geen werk,.. is het zichtbare deel van armoede. Soms noemt men dat het materiële of **de buitenkant**. maar **de binnenkant**, de manier waarop mensen armoede **belev**en, is vaak nog veel pijnlijker om te dragen. het is de ervaring van schaamte, stress, het gevoel gefaald te hebben, eenzaam zijn en je nutteloos voelen

de één ervaart uitsluiting al meer dan de ander. hoe meer uitsluiting je ervaart en hoe langer het duurt, hoe kwetsbaarder je bent. En die kwetsbaarheid zorgt vaak dan weer voor nieuwe uitsluiting. **Mensen die van generatie op generatie in armoede leven, zijn bijzonder kwetsbaar, maar meer en meer groepen ervaren uitsluiting**. Ook mensen van vreemde origine, vluchtelingen, daklozen en andere groepen bevinden zich in een heel kwetsbare positie.

Klopt dit beeld? herkennen jullie dit?

Hoe praten jullie hier intern over in de vereniging? (Misschien geeft je ook vorming aan andere over armoede: waar leg je dan de meeste klemtoon op en waarom?)

Wanneer hebben jullie uitsluiting het sterkst ervaren met heel de vereniging?
Wanneer hebben jullie uitsluiting het sterkst bestreden, welke krachten (in de vereniging of erbuiten) heb je daarvoor gemobiliseerd

Gelijkwaardigheid

Als armoede een vorm van uitsluiting is, dan kan je armoede alleen maar bestrijden door te vertrekken van de **gelijkwaardigheid** van mensen. Dat mensen gelijkwaardig zijn wil niet zeggen dat ze gelijk zijn in alles. Iedereen is namelijk verschillend en heeft andere talenten en kwaliteiten. Dat is alleen maar positief voor zover die **talenten mekaar kunnen aanvullen** en de inzet van iedereen ook gewaardeerd wordt.

Streven naar gelijkwaardigheid is echter niet zo evident. Ook in de **hulpverlening** is er altijd een risico dat die gelijkwaardigheid wordt geschonden: het is een constant zoeken naar een evenwicht om te voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de goede bedoelingen van anderen. Streven naar **emancipatie** (gelijke toegang tot rechten en een gelijke behandeling) moet het uitgangspunt blijven. Daarom is het zo belangrijk dat mensen in armoede hun **stem laten horen** en dat ze **deelnemen** aan het beleid zodat er niet enkel over hen wordt beslist maar met hen.

Gelijkwaardigheid wil ook zeggen dat **iedereen mee verantwoordelijk** is in de mate dat hij of zij de mogelijkheid heeft om bij te dragen tot een oplossing. Armoede is een complex probleem en de mogelijkheden waarover iedereen beschikt om het op te lossen zijn erg verschillend, maar vaak ook aanvullend. Daarom is er nood aan **solidariteit** om samen aan de slag te gaan : mensen in armoede samen met niet-armen. Elk vanuit de eigen kennis, vaardigheden en ervaringen.

Herkennen jullie dit? Inspireert het?

Wat is "gelijkwaardigheid" voor jullie? hoe vul je dit in?

Hoe praten jullie hier intern over in de vereniging? Welke tips geven jullie aan andere organisaties om dit in de praktijk te brengen?

Wanneer hebben jullie gelijkwaardigheid het sterkst ervaren. Hoe zet je hier al vereniging op in?

Belangrijke principes voor het werken in de verenigingen

Samen

Het lijkt zo evident dat we er haast niet meer bij stil staan: verenigingen (waar armen het woord nemen) **verenigen** mensen. Verenigen geeft energie (en $1+1 = 3!$) Mensen ontmoeten er mekaar en ervaren er doorgaans heel wat **solidariteit**. Dit is vooral zichtbaar wanneer men als **groep** naar buiten komt. Alleen al in hun naam geven veel verenigingen aan dat ze veel belang hechten aan de verbondenheid die hieruit ontstaat: mensen in armoede onder mekaar en/of samen met niet-armen. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen in armoede hun weg vinden in de vereniging is er aandacht voor **ontmoeting**, wordt **de drempel** zo laag mogelijk gehouden en krijgen mensen **de tijd om op verhaal te komen**

Hoe pakken jullie dit aan in de vereniging?

Hebben jullie in de vereniging een krachtig symbool om dit "samen" uit te drukken? wanneer hebben jullie je het sterkst "samen" gevoeld? Waarom? Wat werkte daarin?

Je kan het thema ook bespreekbaar maken aan de hand van de volgende uitspraken:

- *Als ik in de vereniging kom, verstaan ze mij tenminste. Als ik er binnenstap word ik niet op de rooster gelegd, daar moet ik mij niet verantwoorden.*
- *Ik dacht altijd dat ik alleen die problemen had. Nu in de vereniging hoor ik dat andere mensen met hetzelfde zitten. Ik voel me niet meer zo alleen staan, het in groep samenkomen doet dan wel eens deugd.*
- *Wij denken in de vereniging samen na over het derdebetalersstelsel, een probleem waar ik niet alleen mee zit maar meer mensen uit de vereniging. Het doet me deugd dat ik ook voor anderen iets kan doen. Al duurt het verschrikkelijk lang.*
- *Vroeger kwam ik niet meer buiten, ik sloot me op in mijn eigen huis. Door vrienden ben ik mee naar de vereniging gegaan. Ik heb er terug wat contacten opgebouwd en doe nu bv. mee aan de 'poetsactie' van de buurt.*

Geheel en verbonden

Wil men de leefwereld van mensen in armoede echt leren kennen, dan is er nood aan een aanpak die oog en oor heeft voor hun **ganse verhaal** en werkelijkheid: kijken naar verleden en toekomst, naar problemen en kwetsuren, naar verwachtingen en krachten,... Belangrijk is het geheel in beeld te houden en ook de **context** waarin mensen bewegen voor ogen te houden. Zo wordt gestimuleerd dat mensen in armoede **opnieuw verbindingen leggen** met zichzelf en opnieuw 'iemand' kunnen zijn, maar ook het verbinden met anderen, met de samenleving, met het heden en de toekomst. Zo kan er ook doorverwezen worden naar de hulpverlening (men noemt dit soms ook "schakelen").

Hoe maken jullie ruimte voor dit ganse verhaal? Op welke manier leggen jullie verbindingen?

Hebben jullie hier succesvolle ervaringen mee? Denk eraan dat 'succes' in iets klein kan zitten! Wat werkte daarin?

Je kan het thema ook bespreekbaar maken aan de hand van de volgende uitspraken:

- *Ik heb veel vragen waar ik niet altijd een antwoord op weet. Ik weet ook niet waar ik terecht kan. Ik ben content dat ik nu met m'n zorgen terecht kan in de vereniging en dat we dan samen zien waar ik het best naar toe kan.*
- *De vereniging is soms precies een vakbond. Ik kan daar informatie krijgen, zodat ik weet waar ik sta. Zonder dat ze hier iets achter mijn rug mee doen.*
- *Ik heb misschien wel veel problemen maar ik ben blij dat er ook eens kan gelachen worden, en dat er ook aandacht is voor menselijke dingen.*
- *Hier ben ik niet madame X, of zien ze niet alleen mijn problemen. Hier kan en mag ik zijn wie ik ben en kan er al eens gelachen worden.*

Kansen vanuit kracht

Omdat de meeste verenigingen juist heel kwetsbare en moeilijk bereikbare mensen willen betrekken, is het belangrijk dat mensen steeds **nieuwe kansen** kunnen krijgen. Ze moeten kunnen vallen en weer opstaan. Maar ze worden ook **uitgedaagd** om het woord te nemen, nieuwe dingen uit te proberen en **verantwoordelijkheid op te nemen** voor een bepaalde taak in de vereniging. Rekening houden met de **draagkracht** van mensen is essentieel, maar ook daar kan aan gesleuteld worden. Dat doe je door **krachtgericht** te werken. Het gaat om investeren in de krachten, mogelijkheden en vaardigheden van mensen zodat mensen stilaan meer aandurven. Voor de trekkers/ begeleiders van een vereniging (werkers of vrijwilligers) betekent dit dat men af en toe ook een stap opzij moet durven zetten of althans **zich ook kwetsbaar tonen** om die groei bij mensen toe te laten.

Hoe pakken jullie dit aan in de vereniging? Wanneer voelen mensen zich op een positieve manier uitgedaagd? Hoe voorzien jullie in een uitdagend aanbod?

Heb je jezelf voelen groeien in de vereniging? wat doet dat met je? wat was daarvoor nodig? wat werkt er in de vereniging?

Je kan het thema ook bespreekbaar maken aan de hand van de volgende uitspraken:

- *Ik ben al op veel diensten geweest, maar het valt me op dat ik in mijn vereniging als vol aanzien word.*
- *Ik voel me welkom en niet omdat ik problemen zou hebben, maar vooral omdat we samenwerken om armoede te bestrijden.*
- *Vroeger durfde ik mijn mening niet zeggen. Nu door al een tijdje mee te werken in de vereniging merk ik dat ik me sterker voel.*
- *De werkster of begeleidster doet ook niet uit de hoogte. Zij is ook maar een mens. Vorige week hebben we nog een babbel gehad over haar kinderen. Zij weet ook altijd niet wat de oplossing is...*

Dialogoog

Eigen aan het groepswork in de verenigingen is dat men zich niet beperkt tot het wel en wee van de eigen groep, maar dat men armoede van alle mensen in armoede bestrijdt vanuit de ervaringen die in de groep aanwezig zijn. Het individuele verhaal wordt er een **gedeeld verhaal**. Dit veronderstelt in de eerste plaats een **dialogoog in de eigen groep** om de verschillen tussen mensen te overbruggen en van mekaar te leren. Van daaruit kan men de dialoog aangaan **met partners, met het beleid** en met de bredere samenleving. Zo een dialoog heeft tijd nodig en moet **op het ritme van mensen in armoede** gebeuren. Gebeurt dit niet, of is een dialoog om andere redenen onmogelijk, dan kan het nodig zijn om **actie** te voeren en de dialoog af te dwingen. Het belang van de dialoog zit in het feit dat mensen in armoede samen met partners (individuen of organisaties) kennis opbouwen over bepaalde aspecten van armoede. Op die manier ontstaat een **gedeelde deskundigheid** waarin plaatst is voor technische kennis over bepaalde dossiers en voor ervaringskennis van mensen in armoede.

Hoe pakken jullie dit aan in de vereniging? heb je er een eigen methode voor?

Wanneer werkt de dialoog goed: in de eigen groep/ met partnerorganisaties/ met het beleid?
Wat zijn de voorwaarden voor een geslaagde dialoog?

Je kan het thema ook bespreekbaar maken aan de hand van de volgende uitspraken:

- *Onze stem laten horen, in gesprek gaan met een dienst: ik had vroeger nooit gedacht dat ik dit ging durven, kunnen en doen. De eerste keer ben ik mee gaan luisteren, één van de keren daarop heb ik iets voorgelezen en nu neem ik het woord als ik mijn mening wil zeggen. Als ik er nu op terugkijk dan hebben we samen een hele weg afgelegd.*
- *Ondertussen vind ik het ook belangrijk om de mening van 'de andere kant'; van de diensten of organisaties waarmee we in gesprek gaan, te leren kennen. Het gaat niet over ons gelijk halen, het gaat over samen zoeken naar oplossingen!*
- *Als we niets doen of zeggen dan verandert er niets. Het is belangrijk dat we onze stem laten horen aan anderen. Diensten, scholen, de burgemeester en zeker de ministers weten niet wat het is om in armoede te leven. Als we niet van ons laten horen, dan zullen ze dit nooit weten en er dus geen rekening mee kunnen houden...*